

“Sokaktaki vatandaş kanunun sözünü anlayabilecek”

Maliye Bakanlığı'nın hazırladığı Vergi Usul Kanunu Tasarısı taslağı iyi mükellefi ödüllendirirken, kötü mükellefi teşviklerden mahrum bırakacak. Gelir ve kurumlar vergisini düzenli ödeyen yarım puan indirim kazanacak, Twitter elektronik ortamda büro açabilecek. Yeni Vergi Yasası ne getiriyor, ne götürüyor? Konuya ilişkin çok önemli detayları Mevlana Üniv. Mali Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Serkan Ağar Hukuk Ajansı'na anlattı.

- Maliye Bakanlığı'nın yeniden hazırladığı Vergi Usul Kanun Tasarı Taslağı'nı genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yrd. Doç. Dr. Serkan Ağar: Aslında vergi yasalarının değiştirilmesi uzun süredir gündemde. 2006 yılı itibariyle yeni Kurumlar Vergisi Kanunu yürürlüğe girmişti. Gelir Vergisi Kanunu'nun değiştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapıldı ve hatta taslak neredeyse tamamlandı. Ardından Vergi Usul Kanunu ile ilgili çalışmalar da bildiğiniz gibi tamamlanarak bir taslak ortaya çıktı. Bu arada 01 Temmuz 2012'de yeni Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girdi.

"Kanunun bütünlüğü ve dili bozuldu"

Her iki kanun da ticari hayatı düzenliyor aslında. Arabanın motorunu yenilediğiniz halde lastiklerinizi değiştirmezseniz yolda kalırsınız.

Yeni ticaret kanununun yürürlüğe girmesinin ardından Vergi Usul Kanunu'nun değiştirilmesi bugün bir zorunluluk olarak ortaya çıkıyor.

"Sokaktaki vatandaş kanunun sözünü anlayabilecek"

Taslağa genel olarak baktığımızda kanunun dilinin sadeleştiğini görüyoruz. Yürürlükteki Vergi Usul Kanunu'nun 1961 yılına ait; bugüne kadar sayısız defa değişti ve kanunun bütünlüğü ve dili bozuldu. Dilin sadeleşmesi ile sokaktaki vatandaş kanunun sözünü anlayabilecek.

Vergi Usul Kanunu çok kapsamlı bir kanun; geçici maddeler, ek maddeler, ek geçici maddeler, mükerrer maddeler. Bunları topladığımızda yaklaşık 470 maddeden söz ediyoruz. Kanun taslağında madde sayısının neredeyse yarı yarıya azaldığını söyleyebiliriz.

- Mevcut Vergi Usul Yasası'nda vergi mahremiyeti ve ihlali 362'nci maddede düzenleniyor. Vergi Usul Yasası'nda vergi mahremiyetine değinecek olursak ne söylersiniz? Taslakta, vergi mahremiyetinin basın yayın yoluyla ihlali halinde gazete patronundan, yayın yönetmenine, editörden basın danışmanına kadar ceza getiriliyor. Bu cezalar size göre olmalı mı veya sizce yeterli mi?

"Sanki Coca Cola'nın formülü istenmiş gibi"

Yrd. Doç. Dr. Serkan Ağar: 1950 yılından bu yana vergi mahremiyeti kavramı hukukumuzda yer almıştır. Arapça kökenli "mahremiyet" sözcüğü, dilimizde "gizlilik" anlamında kullanılıyor. Vergi mahremiyeti düzenleme (<http://www.hukukajansi.com/haberleri/d%C3%BCzenleme>)si, mükelleflere ait bazı bilgilerin gizliliğinin korunmasına yönelik olarak getirilmiş olup, "vergi ile ilgili gizlilik" şeklinde ifade edilebilir. Vergi ile ilgili gizlilik kavramı, vergi uygulamasında görev alan memurların görevlerini ifa ederlerken mükelleflerin şahısları, ailevi durumları, servetleri,

faaliyetleri ve faaliyet alanları, gelir durumları, meslek sırları ve benzeri durumlarıyla ilgili olarak öğrendikleri bilgilerin açıklanmaması ve kendileri ile üçüncü kişilerin kullanımına sunulmamasıdır.

Bizde vergi mahremiyeti, vergiyle ilgili bilgi ve belge talebinin, sanki Coca Cola'nın formülü istenmiş gibi, reddedilmesinin yasal gerekçesidir. Yürürlükteki Vergi Usul Kanunu'nda vergi mahremiyeti ve ihlali 362. maddede düzenleniyor. Maddede vergi mahremiyetine uymak zorunda olan kimselerden bu mahremiyeti ihlal edenlerin Türk Ceza Kanunu'nun 239. maddesine göre cezalandırılması hükmü var.

Buna göre, görevi ve mesleği gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, şikâyet üzerine 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası ve 5 bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılıyor. Taslakta ise vergi mahremiyetinin cezası bundan böyle ayrıca düzenleniyor ve ihlal edenlerin 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası ve ayrıca 150 günden az olmamak üzere adli para cezası ile mahkûm edilecekleri belirtiliyor.

Taslakta maddeye ayrıca vergi mahremiyetinin basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde de ne yapılacağına ilişkin yeni bir düzenleme eklendiğini görüyoruz. Buna göre vergi mahremiyetinin basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde ceza basın ve yayın organının sahibi hakkında uygulanacak. Basın ve yayın organının sahibi tüzel kişilikse kanuni temsilcileri ile duruma göre eser sahibi, sorumlu müdür, yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör veya basın danışmanı gibi sorumlu müdürün bağlı olduğu kimseler hakkında da uygulanacak.

"Kişinin cezalandırılması çok gerilerde kalmıştır"

Vergi mahremiyetinin ihlali nedeniyle ortaya bir zarar çıkması halinde buna sebebiyet veren zararı ödemekle yükümlü olacak. Oysa biliyorsunuz Maliye, "vergi yüz­süz­leri" olarak nitelenen vergi borcu olanları ilan edebiliyor, bu yetki kanundan geliyor. Maliye'nin ilan ettiği vergi borçlularının basın-yayın yoluyla duyurulması halinde vergi mahremiyeti ihlal edilmiş olmayacak, ancak diğer durumlarda suç oluşabilir. Burada asıl tartışılması gereken husus, meselenin basın özgürlüğünü ihlal eden bir yönünün olup olmadığı.

"Uygulamada büyük sıkıntılar doğuracak"

Diğer yandan, burada, suç ve cezaların şahsiliği ilkesinin de tartışılması gerekir. Zira "objektif sorumluluk", yani kusuru olmasa da kişinin cezalandırılması çok gerilerde kalmıştır. Vergi mahremiyetini ihlal eden haber kimin eseriye, kural olarak, onun cezaya muhatap olması gerekir. Ancak bu durumda dahi bilgi edinme hakkı ve basın hürriyeti gündeme gelir. Uygulamada büyük sıkıntılar doğuracak bu düzenlemenin taslaktan çıkarılmasından büyük yarar vardır.

- Gelir İdaresi Başkanlığı mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu artırmak ve bu konuda gerekli her türlü tedbiri almakla yükümlü olacağını bildirdi. Size göre vergiye gönüllü uyum nasıl artırılacak, alınacak tedbirler neler olmalı?

Yrd. Doç. Dr. Serkan Açar: Türkiye'de yadsınamaz boyutta kayıtdışı ekonomi vardır ve vergi denetimi yetersizdir. Dolayısıyla mükelleflerin vergiye gönüllü uyumu da yeterli düzeyde değildir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, neredeyse üç yılda bir çıkarılan af kanunlarının da

etkisi vardır. Kayıtdışı ekonomiyle mücadele kapsamında mükelleflerin gönüllü uyumunun artırılması, denetim kapasitesinin güçlendirilmesi, yaptırımların caydırıcılığının artırılması, veri tabanı paylaşımı ve toplumsal farkındalığın artırılması hedeflenmiştir.

Gelir İdaresi Başkanlığı son yıllarda bu kapsamda birçok sektörde gönüllü uyum projeleri yürütüyor. Örneğin bu projeler; Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursu, Serbest Meslek Ödemeleri, İşyeri Kira Ödemeleri, Serbest Meslek Erbabı Beyan Analizi, Potansiyel Mükellefler, Konut Kredileri-Müteahhit Beyanları Karşılaştırılması, Gayrimenkul Sermaye İratları Risk Analizi, Değer Artış Kazancı Risk Analizi, Kredi Kartı İle Yapılan Satışları İzleme, Kontör ve Altın Ticareti Yapan Mükellefler ve KDV İadesi Risk Analizi Projeleri olarak sıralanabilir.

"Vergi cezalarının caydırıcı olması gerekir"

Bu projeler ile mükelleflerin beyanları veri ambarından elde edilen bilgilerle karşılaştırılıyor ve karşıt incelemeyle beyannamelerdeki gelir tutarı ile bu bilgiler arasında büyük oranda çarpıklık tespit edilen mükellefler beyana davet ediliyor. Düzeltme yapmayan mükellefler ise vergi incelemesine sevk ediliyor. Mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunun sağlanması için meselenin özünün kavranması gerekir.

Mükellefler neden vergi kaçırmaya eğilimlidir?

Kazançlarını en üst seviyeye çıkarmak bunun en temel belirleyicisidir. Mükelleflerin gerçek gelirini beyan etmesi, vergi denetimlerinin yeterliliğine bağlıdır. Bir de vergi cezalarının caydırıcı olması gerekir. Vergi denetimi vergiye gönüllü uyumu artırmak için kullanılabilecek en önemli araçtır. Ancak vergi denetiminin amacı, mükellefi cezalandırmak değil, mükellef beyanının doğruluğunu sağlamak olmalıdır. Bunun için vergi inceleme süreci yeniden gözden geçirilebilir, ancak taslakta bu yönde temel bir değişiklik göze çarpmıyor. Vergisini düzenli ödeyenlerin teşvik edilerek ödeyecekleri vergiden indirim yapılması ise, bana kalırsa, vergiye gönüllü uyumu sağlamakta çok büyük yarar getirmez.

- Taslakla, elektronik ortamda işyeri düzenleniyor. Büro açıp açmaması tartışması konusu olan Twitter için de elektronik ortamda büro açmasının yolu açılıyor. Bu düzenlemeyle ilgili de değerlendirmelerinizi almak isteriz.

Yrd. Doç. Dr. Serkan Ağar: Vergilendirme sürecinin giderek "elektronik" olarak düzenlendiği söylenebilir. Bu kapsamda; elektronik vergi dairesi otomasyonu (E-VDO) genel çatısı altında; e-beyanname, e-ödeme, e-haciz, e-vergi levhası, e-borç sorgulama, e-KDV iadesi, e-özelge, e-posta bilgilendirme, e-pos satış sorgulama, e-takkom (takdir komisyonları otomasyonu), e-uyum, e-analiz (risk analizi), e-denetim, e-yoklama, e-cari hesap, e-bilet, e-arşiv, e-belge yönetimi, e-kayıt (sicil), e-defter, e-tebligat ve e-fatura gibi çok sayıda proje hayata geçirilmiştir. Taslakta, geçen yıl büro açıp açmaması tartışması konusu olan Twitter için elektronik ortamda işyeri açmasının yolu açılıyor. Taslakta elektronik ortamda işyeri düzenleniyor.

"Elektronik mecralar birer serbest bölge değildir"

Buna göre; internet, ekstranet, intranet ya da benzeri bir telekomünikasyon ortam veya aracının ticari, sınai veya mesleki faaliyete tahsis edilmesi veya bu faaliyetlerde kullanılması durumunda elektronik ortamda işyeri oluşmasına yönelik düzenleme getiriliyor. Maliye

Bakanlığı, elektronik ortamda oluşan işyerlerinin kapsamına ve mükellefiyetle ilgili ödevlerin yerine getirilmesine ilişkin hususları belirlemeye, elektronik ortamda oluşan işyerleri vasıtasıyla mal veya hizmet temininde ya da bunların bedelinin ödenmesinde aracılık yapan kişiler ile mal veya hizmetin alıcılarını ilgili vergilerin ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutmaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkili kılınıyor.

Burada elektronik ticaretin vergilendirilmesi meselesi ile karşı karşıyayız. Ülkemizde vergi idaresi bugünkü geleneksel denetim teknikleriyle sanal ürünlerin satışlarına ilişkin kontrolleri uygulayacak durumda değildir. Özellikle e-ticaretten kazanç sağlandığı zaman, bu kazancın nereden elde edildiği ve vergi mükellefinin sanal ortamda kimliği ve adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunu belirlemek oldukça zordur. İşte elektronik işyeri, bu belirsizliği ortadan kaldıracak bir araç. Zira elektronik mecralar birer serbest bölge değildir.

"Dünyada en çok kullanıcıya sahip ülke olmamıza rağmen..."

Yani buradan elde edilen gelirler de vergi konusu olabilir. Yurtdışına baktığımızda Youtube, Facebook, Twitter gibi şirketlerin faaliyette bulundukları ülkelerde büro açtıklarını ve elde ettikleri gelirler üzerinden o ülkenin mevzuatına göre vergi ödediklerini görüyoruz. Ancak bu şirketlerin, dünyada en çok kullanıcıya sahip ülke olmamıza rağmen, vergilendirme yetkimizi çok önemsemiyor gibi davranıyorlar. Maliye bu platformlarda çok ciddi gelir elde edildiğinin ve bunun vergilendirilemediğinin farkında.

"Düzenlemenin yürürlüğe girmesi ile büyük gürültü (<http://www.hukukajansi.com/haberleri/g%C3%BCr%C3%BClt%C3%BC>) kopacak"

Bu düzenlemeyi bu gözle değerlendirmek lazım. Taslakta her ne kadar elektronik işyeri kavramından söz edilmiş ise de, bununla ilgili ayrıntıların düzenlenmesini Maliye Bakanlığı'na bırakıyor. Yani Bakanlık bir genel tebliğ ile bunun ayrıntılarını düzenleyecek. Düzenlemenin yürürlüğe girmesi ile büyük gürültü kopacağı şimdiden belli. Tabii bu düzenlemenin bu şekilde yürürlüğe girmesi halinde uygulanmasında sıkıntılar çıkabilir, elektronik işyeri düzenlemesinin Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılacak değişiklikler ile desteklenmesi şarttır.

Meryem KARADAĞ / Hukuk Ajansı

Dikkat! Suç teşkil edecek, yasadışı, tehditkar, rahatsız edici, hakaret ve küfür içeren, aşağılayıcı, küçük düşürücü, kaba, pornografik, ahlaka aykırı, kişilik haklarına zarar verici ya da benzeri niteliklerde içeriklerden doğan her türlü mali, hukuki, cezai, idari sorumluluk içeriği gönderen Üye/Üyeler'e aittir.

